

dr hab., prof. APS Maciej Tanaś
Kier. Katedry Dydaktyki i Pedagogiki Medialnej
Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej
e-mail: mtanas@aps.edu.pl,

Ocena rozprawy doktorskiej mgr Adama Konopnickiego
„Wykluczenie, inkluzja i emancypacja we współczesnym cyfrowym świecie”,
napisanej pod kierunkiem: prof. dr hab. Mirosławy Nowak-Dziemianowicz
oraz promotora pomocniczego: dr Zofii Remiszewskiej

Dotychczasowe próby zrozumienia funkcjonowania człowieka w cyfrowym świecie zbyt często sprowadzono do opisu zagrożeń osobowych, powodowanych przez techniki informatyczne, bagatelizując przy tym poważne przecież konsekwencje społeczne i kulturowe. Dokonywano w mniej czy bardziej syntetyczny sposób diagnozy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Przez lata mówiono o potrzebie rozwoju kompetencji informatycznych, informacyjnych i medialnych społeczeństwa, bez systemowego rozwiązania narastającego problemu. Koncentrowano się na warunkach i zakresach użyteczności nowych technologii w realizacji celów dydaktycznych (pomijając niestety zazwyczaj aspekty wychowawcze). Badano zmiany funkcjonowania nauczycieli i uczniów w przestrzeni mediów cyfrowych. Próbowano opisać i zrozumieć istotę i konsekwencje rozwoju cyberprzestrzeni i światów wirtualnych dla funkcjonowania człowieka. Początkowo świat realny i cyberprzestrzeń stawiano w opozycji. Musiało upłynąć wiele czasu nim dostrzeżono ich wzajemne przenikanie. Nadal jednak nie dostrzega się zwykle tego, że rzeczywistość cyfrowa jest po prostu przestrzenią tworzoną przez sieci informatyczne, w której znajduje się arsenał narzędzi, o wzrastającej użyteczności dla każdego człowieka, a także grup społecznych i instytucji, które on tworzy. Owa użyteczność wynika z odwiecznych ludzkich marzeń i prób odkrycia sposobów zapewnienia interaktywności w pokonywaniu barier czasu i przestrzeni oraz własnych ograniczeń biologicznych. Współcześnie zewnętrznym wyrazem owych marzeń jest realizacja dwóch pięknych idei pedagogicznych: otwartej edukacji i otwartej nauki.

Pomimo burzliwego rozwoju kształcenia na odległość, w tym MOOC's realizowanego początkowo przez najlepsze, a następnie przez większość uniwersytetów świata, nie podjęto w Polsce konsekwentnych działań w tym zakresie. Na nic się zdały apele środowisk naukowych, palące potrzeby edukacyjne sygnalizowane przez Polonię, czy też sukcesy

eksperymentów i kursów prowadzonych coraz liczniej w ośrodkach akademickich. Podobnie było w przypadku rozwoju kompetencji informatycznych, co tak boleśnie ujawniła pandemia COVID-19. Brak stosownych kompetencji medialnych przynosi wyjątkowo negatywne konsekwencje, znajdujące bolesny wyraz w braku rozumienia manipulowanej przez media rzeczywistości politycznej. Społeczne konsekwencje tych zaniedbań i istniejącego stanu rzeczy obserwowane są powszechnie.

To właśnie są powody, dla których wysoko oceniam wybór tematu przez mgr Adama Konopnickiego i decyzję o realizacji badań w ramach podjętej rozprawy doktorskiej pt.: „*Wykluczenie, inkluzja i emancypacja we współczesnym cyfrowym świecie*”, napisanej pod kierunkiem: prof. dr hab. Mirosławy Nowak-Dziemianowicz. Znaczenie owego wyboru jest tym większe, że przeżywana obecnie pandemia COVID-19 ujawniła nie tylko znaczne zapóźnienia i braki systemowych działań, ale też otwiera nowe, atrakcyjne poznawczo pola badań, dotychczas bagatelizowane, albo też podejmowane niemal wyłącznie w aspektach informatycznych i technicznych, a w znacznie mniejszym stopniu lub wcale w perspektywie nauk społecznych i humanistycznych. Podobnie problemy wykluczenia, inkluzji i emancypacji, nauki pedagogiczne dostrzegały dotychczas zazwyczaj w tradycyjnej perspektywie świata realnego, pomijając rolę rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz konsekwencje tego dla losu człowieka.

Rozprawa doktorska mgr Adama Konopnickiego pt. „*Wykluczenie, inkluzja i emancypacja we współczesnym cyfrowym świecie*” jest zatem nie tylko dobrze osadzona w dyskursie dotyczącym osobowych i społecznych skutków rozwoju najnowszych technologii cyfrowych, ale też odwołuje się do najgłębszych, humanistycznych wartości; przeciwdziałania i niwelowania skutków wykluczenia społecznego, odrzucenia ekskluzji na rzecz włączania, inkluzji społecznej oraz wyzwolenia i obdarzenia człowieka pełnią praw. Autor przywołuje zatem potrzebę refleksji naukowej nad tym zakresem społecznego funkcjonowania, który stanowi o istocie bycia człowiekiem w ludzkiej wspólnocie.

Praca liczy 354 strony wraz z załącznikami. Jej struktura obejmuje: **oświadczenie autorskie** – 1 strona, **oświadczenie promotora** – 1 strona, **spis treści** – 1 strona, **wstęp** – 4 strony, **warstwę koncepcyjną** (rozdział 1 *Metodologiczne podstawy badań własnych* – 28 stron), **warstwę teoretyczną** (rozdział 2 *Współczesny świat społeczny w perspektywie postępu technologicznego* – 13 stron, rozdział 3 *Wykluczenie we współczesnej cyfrowej rzeczywistości* – 16 stron, rozdział 4 *Inkluzja i emancypacja we współczesnej cyfrowej rzeczywistości* – 33 strony, rozdział 5 *Po co bezdomnym Internet? – wykluczenie społeczne i cyfrowe oraz inkluzja w dyskursie dotyczącym bezdomności* – 40 stron, rozdział 6 *Kobiety jako*

grupa wykluczona w społecznym świecie współczesnych gier komputerowych – 61 stron, rozdział 7 Pornografia internetowa jako narzędzie upodmiotowienia i emancypacji – 49 stron, rozdział 8 Wykluczenie cyfrowe nauczycieli w perspektywie pandemii wirusa COVID-19 w 2020 roku w Polsce – 27 stron. Pracę zamykają: **zakończenie** – 7 stron, **bibliografia** – 33 strony (w tym obfita netografia), aż 352 poz., **wykaz tabel** – 1 strona, 1 poz., **wykaz ilustracji** – 1 strona, 2 poz., a także **aneks** – 33 strony, w którym umieszczono: 1) transkrypcję wywiadu narracyjnego z Tomkiem i Tobiaszem – 6 stron, 2) transkrypcję wywiadu narracyjnego z Kubą – 6 stron, 3) transkrypcję wywiadu narracyjnego z Markiem i Kubą – 11 stron, 4) transkrypcję wywiadu narracyjnego z Moniką – 10 stron, wreszcie: **streszczenia pracy** w języku polskim – 2 strony oraz **streszczenie pracy** w języku angielskim – 2 strony

Struktura rozprawy jest logicznie i merytorycznie spójna i poznawczo atrakcyjna.

Zaprezentowany w ocenianej rozprawie dobór literatury jest trafny. Dowodzi dobrego odczytania Doktoranta w literaturze, posiadania przezeń umiejętności wyłuskania pokaznej liczby dzieł ważnych dla przedmiotu badań, wglądzenie się w kontekst teoretyczny oraz rozpoznanie cech specyficznych eksplorowanej problematyki.

Zakładanym przez mgr Adama Konopnickiego celem naukowym rozprawy było „*zbadać zjawiska wykluczenia, ujmowanego w perspektywie obserwowanego współcześnie dynamicznego rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych i zapośredniczenia wielu obszarów rzeczywistości społecznej przez media cyfrowe, a także różnych form przeciwdziałania temu wykluczeniu, wiążących się z kategoriami takimi jak inkluzja oraz emancypacja*” (oceniana rozprawa, s. 7, także 9-10). Tak brzmiący cel pozwolił sformułować problem badawczy w następujący sposób: „*W jaki sposób nowe technologie informacyjno-komunikacyjne przyczyniają się do zachodzących we współczesnym społeczeństwie procesów i praktyk wykluczania oraz inkluzji i emancypacji jego członków?*” (tamże, s. 7).

W ramach ogólnego problemu badawczego udało się Doktorantowi wyodrębnić pięć problemów szczegółowych dotyczących: 1) sposobów konstruowania kategorii wykluczenia cyfrowego (i innych związanych z TIK) we współczesnych dyskursach (naukowym, publicystycznym, kulturowym i potocznym), 2) sposobów konstruowania kategorii inkluzji i emancypacji w tychże dyskursach, 3) przejawów wykluczenia, które można zidentyfikować w narracjach użytkowników i osób nie korzystających z TIK, a także w dotyczących ich dyskursach, 4) przejawów inkluzji i emancypacji, które można zidentyfikować w tychże narracjach, a także w dotyczących ich dyskursach, 5) tego czy i kiedy przeciwdziałanie wykluczeniu za sprawą TIK wiąże się z realną inkluzją i emancypacją, a kiedy jest jedynie pozorne i/lub stanowi formę ukrytego wykluczenia? (s. 10).

Wykluczenie, inkluzję i emancypację dostrzec można w wybranych sytuacjach społecznych. Na ich analizę i opis Autor poświęcił poszczególne rozdziały swej dysertacji. Wymagało to dostrzeżenie specyfiki owych sytuacji oraz dostosowania do nich przyjętych założeń metodologicznych, a nade wszystko poznania ich i zrozumienia. Dzięki temu możliwa była pogłębiona analiza i trafna merytorycznie interpretacja. Jak słusznie wyjaśnia Autor obrane przezeń założenia metodologiczne bliskie są paradygmatowi interpretatywnemu, mającemu charakter rozumiejący i humanistyczny oraz podejściu krytycznemu, stosownemu w badaniach społecznych (tamże, s. 7).

U podstaw założeń metodologicznych ocenianej rozprawy znalazło się również przyjęte przez jej Autora założenie o kluczowej roli języka w konstruowaniu rzeczywistości społecznej. Skutkowało to doбором metod badawczych, służących gromadzeniu materiału badawczego, który poddano następnie analizie i interpretacji. Były to metody analizy tekstów oraz wywiadu narracyjnego. Ich opis i odniesienia filozoficzne (patrz rozdział metodologiczny) zasługują na wysoką ocenę.

Przeprowadzone badania nie mają charakteru ściśle diagnostycznego (w przyjętym w metodologii badań empirycznych znaczeniu tego słowa). Zastosowane podejście jakościowe nie pozwoliło bowiem Doktorantowi na generalizowanie wniosków uzyskanych z analizy danych, ani też na precyzyjną ocenę zakresu ilościowego i przestrzennego badanych form wykluczenia, inkluzji i emancypacji w populacji. Jednakże Jego celem było ukazanie sposobów, w jaki wspomniane kategorie funkcjonują w świadomości społecznej, tego jak konstruowane jest ich znaczenie oraz tego jakie działania społeczne są podejmowane w reakcji na wykluczenia, inkluzję i emancypację, rodzące się z rozwoju i ograniczonego upowszechniania technologii informacyjno-komunikacyjnych. Te cele zostały osiągnięte.

Dzięki badaniom zrealizowanym zgodnie z wybranym, a przyjętym w naukach pedagogicznych kanonem metodologicznym Autor ujawnił szereg wniosków ważnych dla pedagogiki społecznej i pedagogiki medialnej. Mają one swój istotny wymiar teoretyczny. Wyjątkowo rzadko się zdarza, żeby Autor dysertacji doktorskiej tak często i mądrze odwoływał się do teorii i koncepcji naukowych, jak czyni to mgr Adam Konopnicki.

Uważna lektura ocenianej rozprawy potwierdza dobre rozumienie przez jej Autora specyfiki rzeczywistości cyfrowej i jej rzeczywistych relacji ze światem realnym. Otóż nie staje on na stanowisku konieczności rozpatrywania cyberprzestrzeni w opozycji do świata materialnego. Nie zgadza się też ostatecznie na traktowanie rzeczywistości wirtualnej i realnej jako przenikających się, acz odrębnych przestrzeni. Przeciwnie głosi tezę o nierozłączności obu przestrzeni ludzkiego życia oraz potrzebie permanentnej redefinicji pojęć dotyczących

rzeczywistości społecznej wraz z przeobrażeniami rodzącymi się z postępującego rozwoju oraz nowych bądź coraz bardziej użytecznych zastosowań technologii informacyjno-komunikacyjnych (por. oceniana rozprawa, s. 276-277). Ta śmiała teza jest nie tylko słuszna, ale też wyjątkowo rzadko uświadamiana w dyskursie naukowym dotyczącym osobowych, społecznych i kulturowych konsekwencji rozwoju technik informatycznych. W ocenianej rozprawie znaleźć można wiele autorskich przemyśleń dowodzących rzetelnej i głębokiej znajomości przedmiotu badań, jak również - trafnej interpretacji wyników podjętej eksploracji.

W odpowiedzi na główny problem badawczy mgr Adam Konopnicki udziela odpowiedzi dojrzałej wskazując, że powszechne wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w niemal wszystkich istotnych dziedzinach życia człowieka skutkuje z jednej strony potrzebą dostrzeżenia złożoności i wieloaspektowości procesów i praktyk społecznych, z drugiej - możliwością wskazania konkretnych konsekwencji obecności technologii cyfrowych. To właśnie pozwala zdaniem Autora na uznanie, że *„wspomniane technologie mogą wprost przyczyniać się do wykluczenia, inkluzji, bądź emancypacji członków społeczeństwa lub całych grup społecznych”* (s. 278).

W przytaczanym fragmencie tekstu ocenianej rozprawy znajduje się też dowód dociekliwości myśli jej Autora. Zauważa On trafnie, że: *„zapośredniczona przez technologie informacyjno-komunikacyjne rzeczywistość społeczna zmienia się nieustannie w trudnych do przewidzenia kierunkach, czego efektem jest konieczność ciągłej redefinicji znaczeń opisujących ją kategorii”* (tamże, s. 278). To pozwala wnioskować, że skoro rozwój technologiczny postępuje i zmierza w różnych kierunkach to *„implikowane przezeń przemiany w rzeczywistości społecznej nie mają liniowego i tym samym łatwego do przewidzenia charakteru”* (tamże, s. 278). Konkludując *„jednoznaczne zdiagnozowanie, kto w danym momencie uczestniczy w procesach społecznych lub wykonuje praktyki społeczne, które można mianem tych pojęć określić, w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości możliwe jest tylko „przez chwilę”, aż do momentu, gdy kolejny skok rozwoju technologicznym i postępująca za nim z zmiana społeczna, każą na nowo definiować znaczenie omawianych terminów”* (tamże, s. 278). Owo dynamiczne, a nie statyczne ujęcie rzeczywistości społecznej jest kolejną, istotną zaletą podejścia badawczego i refleksji Autora ocenianej rozprawy doktorskiej. Doktorant posiada niezbędne badaczowi naukowemu umiejętności dostrzegania rozmaitych uwarunkowań i zależności.

Cecha ta ujawnia się także wyraźnie w rozdziałach od piątego do ósmego rozprawy, w których Autor pomieścił opis przeprowadzonych badań zidentyfikowanych przejawów wykluczenia, inkluzji i emancypacji oraz dokonał ich uporządkowania zgodnie z przyjętymi

kategoriami analitycznymi (por. s. 279). Z pewnością te fragmenty rozprawy powinny stać się lekturą dla tych pedagogów i przyszłych nauczycieli, którzy chcą zrozumieć jakie skutki społeczne niesie za sobą rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych. Powinny one być także obligatoryjne dla studentów kierunków pedagogicznych. Być może odnajdą oni w refleksji zawartej w ocenianej rozprawie klucz do zrozumienia technologicznych uwarunkowań współczesnej, wieloaspektowej zmiany społecznej, a może nawet odkryć inspirujące źródło własnej aktywności poznawczej i praktycznej. Autor ocenianej rozprawy może mieć satysfakcję z rzetelnie wykonanej pracy.

Nie mam wątpliwości, że mgr Adam Konopnicki w swej rozprawie doktorskiej *„Wykluczenie, inkluzja i emancypacja we współczesnym cyfrowym świecie”* ujawnił własne, wysokie kompetencje w zakresie: pedagogiki społecznej, a także pedagogiki medialnej. Przedłożona do oceny praca ma dobre odniesienia teoretyczne (zwłaszcza w zakresie wybranych metod badań i pedagogiki społecznej), jest inspirująca poznawczo, jest również cenna w zakresie możliwych konsekwencji praktycznych. Niebagatelnym walorem ocenianej rozprawy jest jej język. Autor potwierdził nie tylko dobre odczytanie w literaturze naukowej (stąd trafne i liczne odniesienia do teorii, koncepcji i badań naukowych), ale też posiada sprawne pióro.

Można oczywiście znaleźć luki w wykorzystywanej przez Doktoranta literaturze. Przede wszystkim wydaje się, że warto było sięgnąć głębiej do prac Manuela Castellsa (w bibliografii rozprawy jest wyłącznie jedna książka) dotyczących – społeczeństwa sieci. Jest on inicjatorem jednego z trzech wielkich dyskursów współczesnej socjologii. Dotyczą one (obok społeczeństwa sieci) także: społeczeństwa ryzyka, tożsamości w epoce globalizacji i społeczeństwa wielokulturowego. Zainicjowane przez Ulricha Becka (brak w bibliografii ocenianej rozprawy), Anthony’ego Giddensa (przytaczana jest jedynie jedna praca) oraz wspomnianego Manuela Castellsa, stanowią przedmiot rozlicznych badań oraz społecznej i humanistycznej refleksji socjologów, pedagogów i psychologów. Warto przypomnieć, że w ostatnich latach narasta zainteresowanie koncepcją Manuela Castellsa, a pojęcie *„społeczeństwo sieci”* pojawia się coraz liczniej nie tylko w opracowaniach naukowych, ale też w raportach rządowych i resortowych oraz w literaturze pięknej i popularnonaukowej. Szkoda też, że Autor nie skorzystał z cennych opracowań z zakresu pedagogiki medialnej, dotyczących pedagogicznych aspektów technologii informacyjno-komunikacyjnych, a powstałych w naukowych zespołach prof. Bronisława Siemienieckiego na UMK w Toruniu, prof. Stanisława Juszcyka na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (jest jedna pozycja). Istnieje też pewna luka w zakresie prac traktujących o zagrożeniach osobowych, społecznych

i kulturowych bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w sieci, w tym raportów i prac powstałych w zespołach prof. Józefa Bednarka (także moim) w Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie, a także badań zrealizowanych w innych ośrodkach akademickich.

Gdyby mgr Adam Konopnicki to uczynił, to być może okazało by się, że wiele Jego wniosków ma swe konotacje w bogatej już refleksji nauk pedagogicznych, dotyczącej konsekwencji rozwoju technologii informatyczno-komunikacyjnych i zagrożeń przez nie powodowanych. Ułatwiło by to zapewne drogę poznania i dało asumpt do dalszych analiz. Choć z drugiej strony przyznać wypada, że rozprawa doktorska jest porządnie osadzona we współczesnej literaturze przedmiotu, a zwłaszcza w kilku jej nurtach.

Równocześnie wybór literatury stanowiącej podstawę podejmowanych badań jest przecież odwiecznym prawem ich autora. Ponadto recenzentowi rozprawy bliskie są nie tylko przedstawione w ocenianej pracy odkrywcze poszukiwania Autora, ale też samodzielnie wybrana droga, którą rozważnie podążał. Jestem przekonany, że cywilizacyjnym wyzwaniem jest poszerzenie kanonu pedagogicznego o wyniki badań i refleksję nad obecnością technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji, nad możliwościami, które stwarzają, ale też nad zagrożeniami, które powodują oraz nad świadomym ich wykorzystaniem dla wprowadzania dzieci i młodzieży w świat kultury i wartości. A w tym nurcie rozprawa mgr Adama Konopnickiego nie tylko się mieści, ale też odsłania niemal nieobecne dotychczas pola eksploracji i wnosi szereg atrakcyjnych poznawczo wniosków. Wcześniejszą uwagę recenzenta, dotyczącą braków bibliograficznych, traktować zatem należy wyłącznie jako sugestię dalszych studiów literaturowych, w celu uzyskania szerszego pola odniesień teoretycznych.

Rozprawy doktorskie jedynie sporadycznie publikowane są drukiem. Można przypuszczać, że przedstawiona do oceny rozprawa doktorska mgr Adama Konopnickiego, przygotowana na Wydziale Nauk Stosowanych Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej pod znakomitym kierunkiem prof. dr hab. Mirosławy Nowak-Dziemianowicz byłaby przydatna dla studentów licznych kierunków nauczycielskich. Jestem pewien, że również dla tych pedagogów oraz nauczycieli, którzy w imię losu powierzonych im pieczy dzieci i młodzieży, podejmują trud podnoszenia kompetencji oraz racjonalizacji działań własnych w procesie nauczania-uczenia się, realizowanym przy pomocy narzędzi technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Słowem krótko, rozprawa doktorska mgr Adama Konopnickiego pt. *„Wykluczenie, inkluzja i emancypacja we współczesnym cyfrowym świecie”* zasługuje na wysoką ocenę w kilku co najmniej kategoriach: (1) atrakcyjności poznawczej i merytorycznej wybranego pola

badan, (2) wysokich kompetencji Autora rozprawy w zakresie planowania oryginalnych, jakościowych badań naukowych oraz ich rzetelnego przeprowadzenia, (3) zgodności tytułu pracy z jej treścią, (4) umiejętności krytycznej analizy literatury oraz wartości teoretycznej i społecznej pracy.

Praca dostarcza dowodu na potrzebę rzetelnego poznania oraz mądrego i intencjonalnego stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych, a także argumentów na rzecz dalszych badań w tym zakresie. Jest wyrazem odwiecznego, humanistycznego przekonania o potrzebie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz o konieczności działań na rzecz inkluzji osób i pomijanych bądź odrzucanych grup społecznych, a także wspierania procesów emancypacyjnych. Wyrasta z przekonania Autora o sprawczej roli pedagoga i nauczyciela w tym względzie. Jest to tym bardziej znaczące, że owa rola nabiera szczególnego znaczenia w sytuacji gwałtownie rozwijających się i coraz bardziej użytecznych technik informatycznych, a wkrótce zapewne także ich nowych postaci (sztuczna inteligencja, rozszerzona rzeczywistość, internet rzeczy, robotyzacja), niedługo prawdopodobnie też – biotechnologii.

Wniosek

Kierując się przedstawionymi wyżej argumentami uważam, że rozprawa doktorska mgr Adama Konopnickiego, napisana pod kierunkiem: prof. dr hab. Mirosławy Nowak-Dziemianowicz, świadczy o rzeczywistej wiedzy oraz merytorycznym i metodycznym przygotowaniu jej Autora w zakresie pedagogiki, w tym zwłaszcza pedagogiki społecznej i pedagogiki medialnej, a także – metodyki kształcenia pedagogicznego na kierunkach nauczycielskich. Stwierdzam, że rozprawa odpowiada warunkom określonym w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789) w zw. z art.179 ust. 2 i 3 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające Ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz.1669). W związku z tym stawiam wniosek o jej przyjęcie i nadanie sprawie przewidzianego prawem dalszego toku.

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska mgr Adama Konopnickiego pt.: „*Wykluczenie, inkluzja i emancypacja we współczesnym cyfrowym świecie*”, napisana pod kierunkiem: prof. dr hab. Mirosławy Nowak-Dziemianowicz, we współpracy z promotorem pomocniczym dr Zofią Remiszewską zasługuje moim zdaniem

na wyróżnienie. Wnoszę też jeśli nie o publikację całości pracy, to przynajmniej jej znaczących fragmentów drukiem.

Maciej Tarnowski

Warszawa, dnia 03.12.2020 roku